

Første artikkel:

Mellomkirkelig råd og Midtøsten – en vurdering av teologi og etikk i styringsdokumentet for 2012-14 (vedtatt av MKR 30. mai 2012).

Av Stedlig Representant i Israel for Den Norske Israelsmisjon, Andreas Johansson.

Mellomkirkelig råd (MKR) vedtok 30. mai et styringsdokument for Midtøsten (SDMØ) for årene 2012-14. Dette styringsdokumentet bygger videre på en tidligere toårsstrategi, som igjen bygger på et vedtak i Kirkemøtet 2008.

SDMØ har mange gode intensjoner som f.eks. å bevisstgjøre og ansvarliggjøre Dnk sine medlemmer i skriftbruk og skrifttolkning (1.1.), tale sant om situasjonen i Midtøsten (1.2.), fordømme og motarbeide alle former for antisemittisme (2.1.), positiv omtale av messianske jøder og evangelikale kristne (2.1.), å legge til rette for kontakt og samarbeid mellom ulike kristne grupper og å arbeide for fred, forsoning og kristent nærvær.

Hovedfokus for mine to artikler er å analysere hvorvidt det er samsvar mellom alle disse gode intensjonene og de konkrete tiltakene SDMØ lister opp, samt å stille spørsmålet om hvorvidt MKR sine relasjoner og allianser er tilstrekkelige for å formidle et "sannferdig" bilde av den israelsk/palestinske konflikten og trosfriheten for minoriteter i Midtøsten (4.1. og 4.7.).

1. Misjonsoppdraget – et oppdrag også for MKR?

MKR skriver i SDMØ i punkt 1.1 at Den norske kirke står sammen med med våre trossøsken i Midtøsten i Guds misjon. I dokumentet finnes det flere referanser til kirkelig diakoni. Behovet for fortsatt kristent nærvær i Midtøsten nevnes også. Referanser til misjon i betydningen å forkynne Jesus Messias for at folk skal komme til tro har jeg ikke funnet i SDMØ, selv om ordet "misjonerende" er et av de karakteriserende stikkordene for Dnk.

Kirkens Herre ga oss beskjed om at "*omvendelse og tilgivelse for syndene [skal] forkynnes for alle folkeslag; dere skal begynne i Jerusalem*" (Luk 24,47). Det er relativt få jesustroende i Midtøsten i dag. I den jødiske delen av befolkningen i Israel er under 0,2% messianske, mens prosentandelen i de arabiske befolkningene går fra noen få prosent i de fleste landene til ca 10 % i Egypt. Historisk er dette lave tall. Trenden har vært nedadgående de siste 1400 årene, helt siden islam kom til området. I Jerusalem der det hele begynte er den jesustroende minoriteten knøttliten.

Alle restriksjoner til tross, behovet for å spre budskapet om Jesus Messias er stort i Midtøsten. Kirkehistorien har mange eksempel på at diskriminering og forfølgelse ofte fører til numerisk vekst i kirkene. Noen eksempel: Romerriket i oldtiden, Kina under kulturrevolusjonen og Iran akkurat nå. Restriksjonene i Iran er vel så strenge som i alle andre land i Midtøsten. Likevel øker antallet kristne nærmest eksplosjonsartet. Selv om Gud gir tro på Jesus når og hvor han vil, regner jeg med at en viktig del av bakgrunnen for de mange muslimene i Iran som kommer til tro på Jesus er at de kristne i Iran ikke bare lever vel, men at de også bruker ord for å forkynne, på tross av restriksjonene.

MKR og andre kristne grupper som har mest kontakt med de historiske kirkene i Midtøsten uttrykker ofte bekymring over at antallet kristne i regionen krymper, mens andre grupper som har kontakter med de mer tydelig evangeliserende kirkene uttrykker som regel

optimisme, siden åpenheten for evangeliet har økt de siste 20 årene. Antallet som kommer til tro stiger, både i den jødiske og i den muslimske verdenen.

Det står i Rom 1,16: "*For jeg skammer meg ikke over evangeliet. Det er en Guds kraft til frelse for hver den som tror, jøde først og så greker.*" MKR nevner at det er viktig å ha et kristent nærvær i området, noe jeg er enig i. Derfor vil jeg oppfordre MKR til mer samarbeid om forkynnelse av evangeliet, både gjennom SMM (DNI, Stefanusalliansen, NMS) og ellers (f.eks. Åpne Dører). Jeg inviterer MKR til samarbeid om å spre evangeliet, for "*jøde først og så greker*", f.eks. ved å oppfordre menighetene i Dnk til å be og gi slik at Jesus Messias blir kjent og trodd både i den jødiske og den muslimske verdenen. Dette er det viktigste og mest tungtveiende ønsket jeg har til SDMØ.

2. Fredsarbeid i spenningen mellom "allerede" og "enda ikke"

MKR skriver under punkt 1.2. at "[t]roen på at rettfærdig fred vil bli en realitet for *alle* grupper i Midtøsten er drivkraften i MKRs arbeid." I henhold til Jesus sine ord om at de er salige som "hungrer og tørster etter rettfærdigheten" og som "skaper fred" (Matt 5,6.9) er det et viktig og riktig anliggende å strekke seg etter rettfærdig fred. Men i lys av "enda ikke"-perspektivet i saligprisningene er det grunn å stille spørsmål om hvordan MKR håndterer spenningen i kristen teologi mellom "allerede" og "enda ikke".

Hva mener vi med "fred"? Snakker vi om tilstanden da "ulven [skal] bo sammen med lammet" (Jes 11,6) og folk skal "smi sverdene om til plogskjær" (Jes 2,4)? Vi er enda ikke i fullendelsen. Sannsynligheten for at politiske vedtak og MKR sitt styringsdokument skal ta Midtøsten til dette nivået av fred er lite sannsynlig. Selv ikke de mer fredelige delene av verden har nådd dette nivået.

Betyr "fred" en tilstand med tillit, samhandling, rettfærdighet og kjærlighet mellom folkegruppene i Midtøsten? Det er mulig å gå mange skritt i denne retningen, i Midtøsten også, men selv i de skandinaviske landene, som ser på seg selv som rimelig fredelige og velorganiserte, gjenstår det mye før *alle* grupper i Skandinavia kan skrive under på at livene deres er rettfærdige og preget av tillit, samhandling og kjærlighet til andre. Politiske vedtak kan ikke oppheve det faktum at kampen mellom det onde og det gode går tvers gjennom ethvert menneske. Selv det beste vi får til er ikke perfekt.

Betyr den "freden" MKR vil oppnå en fredsavtale med en type kald fred som Israel har med Jordan og Egypt? Jeg snakket med en israelsk araber som hadde vært i Jordan og spurte ham hvilket språk han brukte der. Han sa at han måtte bruke engelsk, fordi at om han brukte arabisk ville de oppdage at han var en "48-araber", slike som regnes som forredere. Da den nye presidenten i Egypt i august 2012, etter mer enn 30 år med fredsavtale mellom Egypt og Israel, skulle utnevne nye redaktører til de 50 statseide avisene var et av kravene at kandidatene måtte ha "plettfriandel i korrupsjon og i oppfordring til normalisering med Israel".¹ Det er mange grupper i regionen som ikke opplever disse to fredsavtalene som en "rettfærdig fred".

Mener vi med "fred" en våpenhvile slik det p.t. er mellom Israel og Hamas? Selv om noe slikt har vist seg mulig å oppnå i perioder, er det søkt å kalle noe slikt for "fred", selv om våpenhvile som regel innebærer langt færre tapte liv enn under en krig i full skala.

---

¹"no record of corruption or of advocating normalization with Israel"

Alle nettreferanser i des 2012. <http://www.memri.org/report/en/0/0/0/0/0/0/6614.htm>

Innvendingen jeg har mot SDMØ på dette punktet er at det i beste fall er uklart på forholdet mellom hvilke av gudsrikets frukter vi allerede har iblant oss og kan forvente oss virkeliggjort denne siden av Jesus sin gjenkomst, og på den andre siden hva vi må gi oss til tåls med å lengte og be inderlig etter fordi det hører til "enda ikke"? Konsekvensen jeg frykter av en slik uklarhet som SDMØ viser er at den ikke tar et tydelig nok oppgjør med en "utopisme" som skrur opp forventningene så høyt at mennesker blir skuffet og dermed desperate, slik mange mennesker har blitt i etterkant av revolusjonære og utopiske bevegelser opp gjennom historien. Jeg er enig i at man ikke bør bli så realitistisk at man gir opp å be, lengte etter og arbeide for det fullkomne, men på den andre siden er det også viktig ikke å arbeide for utopier som gir næring til skuffelse og desperasjon, og som i sin tur forsterker konflikten enda mer. Dette er en vanskelig balansegang som bør tematiseres eksplisitt i enhver kirkelig fredsplan, særlig for Midtøsten. Siden MKR skildrer målet om "rettferdig fred" som selve drivkraften i midtøstenengasjementet sitt, er det viktig både for leserne og for forfatterne av SDMØ at begrepet "rettferdig fred" blir innholdsbestemt.

Et annet forhold som også kompliserer lengselen etter "rettferdighet" er at selv om vi selvsagt er enige om at "rettferdighet" er noe vi strever mot, så er utfordringen, enten vi nå snakker om konflikten mellom Israel og palestinerne, eller om minoritetenes kår i hele Midtøsten, at det finnes diametralt motsatte oppfatninger om hva som er rettferdig i de konkrete spørsmålene. "Alle" er for rettferdighet, og likevel blir det konflikt.

Noe kan forklares av at man i Midtøsten, som i alle andre deler av verden, bruker et strategisk utvalg av fakta for legge fram sin egen "rettferdige sak" og "motpartens urettferdighet". Noe handler om at mennesker ikke alltid kjenner de indre motivene hos den andre sida av konflikten og derfor misforstår man hverandre. Men det handler også om at man har grunnleggende ulik oppfatning om hva som er rettferdig. De etiske verdssystemene er ikke alltid kompatible med hverandre. Det den ene parten mener er et minstekrav for at det skal ligne rettferdighet vil den andre sida karakterisere som "blodig urettferdig". Jeg mener MKR har et stykke vei å gå for å komme bak begrepet "rettferdighet" og å analysere og gjøre rede for hvordan mennesker i Midtøsten faktisk fyller begrepet med ulikt innhold for så å se på hvordan man kan prøve å arbeide seg fram imot en type transkulturell forståelse av "rettferdighet".

Hvor stor grad av "rettferdig fred" er det mulig å oppnå i et "enda ikke"-perspektiv i MØ? Jeg vet ikke. Jeg er ikke profet. Gud kan gjøre både store og små under. Mens vi ber og håper, har vi som kristne et kall til å fortsette å hungre og tørste etter rettferdighet (Matt 5,6) og å skape fred (Matt 5,9). En god definisjon av hva vi mener med "rettferdig fred" vil bidra til at fredsarbeidet vårt påvirker i riktig retning.

I virkelighetens verden, før Jesus sin gjenkomst, vil ethvert skritt mot "rettferdig fred" være en seier, selv *lenge før noen* gruppe med hånda på hjertet kan skrive under på at den "rettferdige freden" har kommet.

3. Det jødiske folk og kirken

I avsnitt 1.1. nevner SDMØ at "[k]ristendommen oppstod i denne regionen". Dokumentet vedkjenner seg "vår jødiske arv". Teologisk er ikke dette tilstrekkelig. Kristen tro² oppstod ikke "bare" i regionen, men i det jødiske folk³. Jesus, apostlene og hele NT gir

---

²"Kristen tro" kommer av "Christos" på gresk. På hebraisk bruker man "Mashiach" og "messiansk tro". Et helnorsk uttrykk for dette ville være "Den Salvede" og "salvet tro".

ikke mening uten utvelgelsen av det jødiske folk, de jødiske profetene og troen på Israels Gud. Hva vi enn mener om den moderne staten Israel, så valgte Gud å åpenbare sin frelsesplan via det jødiske folk. Dersom Jesus ikke er jødene sin Messias, så er han ikke heller Frelseren vår, siden vi hedningefolk⁴, anten vi nå er nordmenn, kinesere eller arabere, ikke hadde noen profeter i vår midte som kunne hjelpe oss å identifisere hvem som var, eller er, Messias.

Grunnlaget for at også medlemmene av Den norske kirke er invitert inn til å tro på Israels Gud og hans Messias ligger i at Gud var trofast mot folket sitt (Rom 15,8-13). Riktignok har Gud mye å dømme og kritisere folket sitt for (Rom 3,9; 11,28a), men de er fortsatt elsket av Gud (Rom 11,28b), "[f]or Gud angreir ikke sine nådegaver og sitt kall" (Rom 11,29). Er Gud trofast eller ikke? Hvis Gud sviktet folket sitt, ville han kunne svikte kirka og meg også, dersom vi skulle komme til å gjøre for mye galt. Utvelgelsen av det jødiske folket er sentral for identiteten vår som kristen kirke. Tilsvarende viser det seg historisk at en teologisk sett mangelfull forståelse av utvelgelsen ofte har gitt opphav til kirkelig antijudaisme og endatil kirkelig antisemitisme, noe det ikke er vanskelig å finne eksempel på i de kristne kirkene i Midtøsten.

Utover dette hadde en tematisering av utvelgelsen av det jødiske folk kunnet bidra til at MKR kunne ha kommet mye lenger i relasjonen til jesustroende jøder, for i sin tur å kunne bidra til en bedre kontakt mellom dem og de historiske kirkene (SDMØ 2.1.). Uten å være tydelig på hva Guds utvelgelse av det jødiske folk betyr teologisk vil relasjonsbygging med den messianske bevegelse nærmest fortone seg som et uoverkommelig prosjekt.⁵

4. Landløftene

SDMØ nevner ikke noe om hvordan MKR håndterer landløftene, verken på det teologiske planet eller på det politiske planet. Jeg har ingen problem med å skjønne at MKR vegrer seg for å skrive noe om landløftene, siden det er et "væpsebol" som i norsk kontekst vanligvis oppfattes som "teologisk perifert". Jeg tenkte slik en gang selv.

Utfordringen er at hvis man ser på Messiasprofetiene/løftene om inkluderingen av hedningefolkene i frelsesplanen som sentrale, og landløftene som perifere, må man må "rive vers ut av sin sammenheng".⁶ Jeg erkjenner at hermeneutikken rundt dette spørsmålet er veldig komplisert⁷, men desto større behov for å tematisere det i en kirkelig strategiplan for Midtøsten.

Det er dessuten problematisk å helt bortse fra landløftene i Bibelen som a priori irrelevante for dagens politiske situasjon, fordi dersom det virkelig skulle være slik at Gud har ment at landløftene fortsatt har relevans, så blir det som Gud vil til slutt likevel.

---

³ Sml Joh 4,22 der Jesus snakker med "en fra regionen" og likevel understreker at "frelsen kommer fra jødene".

⁴Hebraisk: goyim.

⁵ I SDMØ sine lister over dialogpartnere (4.4. og 4.6.) er ingen messianske jødiske organisasjoner representerte. Det er tvilsomt om noen av de andre dialog-samarbeidsorganisasjonene til MKR overhode anerkjenner at mennesker med jødisk identitet som tror på Jesus har en naturlig plass i slike dialogfora. Dette selv om MKR mener at kunnskapsnivået om de Jesus-troende jøder bør styrkes i Dnk (SDMØ 2.1.)

⁶Noen eksempel: Gen 12,1-3; Gen 22,17-18; Gen 28,13-15; Jes 11,10-16; Am 9,11-15; Sak 2,10-13

⁷ Jeg tar gjerne imot representanter fra MKR til studieseminar i Haifa om temaet. Her nøyer jeg meg med å si at Gud i hele Bibelen krever at alle, både det jødiske folk og alle andre folkeslag, handler rett og oppfører seg rettferdig.

Utfordringen vår er at vi ikke alltid er sikre på hva Gud har ment med ethvert vers i Bibelen som møter en komplisert virkelighet, men da bør vi si det som det er: Vi er usikre.

For å kunne bidra til en dialog mellom ulike grupper rundt "landet", er det viktig å ha kunnskap og refleksjon om de ulike posisjonene, først og fremst hva messianske jøder⁸ og palestinske kristne vanligvis hevder,⁹ men også i utvidet kontekst hvilken slags landteologi rabbinske jøder og muslimer bruker.

5. Refleksjon rundt forholdet mellom makt og etikk

SDMØ nevner i avsnitt 2.1. angående konflikten mellom Israel og palestinerne at Israel er en militært overlegen okkupasjonsmakt og "[d]erfor kan ikke partene sidestilles i konflikten." Jeg er enig i at det er et sunt og riktig prinsipp å legge et større etisk ansvar på den som har større makt.

Spørsmålet jeg savner drøftet i SDMØ er i hvor stor grad den som har mindre makt, alternativt den som er eller opplever seg avmechtig kan få fritak fra moralsk ansvar. Hvor stor er den moralske ansvarsreduksjonen for den part som har mindre makt i en konflikt?

Et eksempel fra en annen langdrøy konflikt, nemlig den mellom Spania og Baskerland, eller nærmere bestemt den spanske staten og ETA.¹⁰ Man må regne med at det har skjedd uetiske og moralsk forkastelige handlinger på begge sider. Likevel må man også kunne definere maktforholdet mellom den spanske stat og ETA som asymmetrisk. Den spanske stat har hele tiden vært militært overlegen ETA. Derfor kan ikke partene sidestilles i den konflikten heller. Hvor mye ansvarsrabatt fortjener ETA for handlingene sine, sett i lys av at ETA hele tiden var den militært svakere parten i konflikten (i tillegg til svakheten de hadde ved at de hadde relativt lite støtte i internasjonale media)? Handlet den relativt sett mektige spanske staten etisk feil da de forlangte at ETA, den svakere parten, skulle kapitulere militært?

Dessuten handler styrkeforhold om hvilke konstellasjoner man regner som relevante. Eksempel: Avstemningen i FN:s generalforsamling 29. november 2012 viste et forkrossende flertall til fordel for at Palestina skulle bli tatt opp som observatørstat uten medlemskap i FN. 139 stemmer mot 9¹¹ kan ikke sammenlignes. Hvilken type etisk ansvarsreduksjon skal da Israel få fordi de i denne situasjonen befinner seg i avmaktsposisjon og hvilken type etisk tilleggsansvar skal flertallet i FN påta seg fordi de tilhører det forkrossende flertallet?

Hvordan argumenterer man prinsipielt når man skal veie maktforhold mot etisk ansvar? Som kirkelig aktør forventer jeg av MKR en langt grundigere refleksjon rundt tilleggsansvaret makt gir på den ene siden og på den andre siden hvor stor ansvarsreduksjonen i moral kan være for den som har mindre makt.

---

⁸ SDMØ antyder gjennom listene over samarbeidspartnere og gjennom referansene til Kairosdokumentet at MKR vil kunne tilføre studieprosessene kunnskap om palestinske perspektiv, men lite og ingen ting i SDMØ tyder på at MKR har kjennskap til messiansk jødiske perspektiv på disse tingene.

⁹ En god oversikt over hvor debatten står kan man finne i artikkelsamlingen "The Land Cries Out – Theology of the Land in the Israeli-Palestinian Context" 2012, red: Lisa Loden og Salim Munayer, Cascade Books.

¹⁰ Denne konflikten kan etter ETA sin erklæring fra 20. okt 2011 om avsluttet væpnet kamp på mange <http://www.guardian.co.uk/world/2011/oct/20/eta-spain> måter betraktes som historie. Se

¹¹ Det at USA, som den mektigste nasjonen av alle var blant de ni, jevnes ut ved at Marshalløyene, Mikronesia, Palau og Nauru er miniputtstater nesten helt uten innflytelse i verden.

6. Sannferdig – hva betyr det?

SDMØ sier flere ganger at MKR vil gi et sannferdig bilde av situasjonen i Midtøsten. Selvsagt synes jeg det er et prisverdig forsett, som jeg deler til 100%. Men det er et langt stykke vei fra forsett til å gjennomføre det i praksis. Særlig i konfliktsituasjoner der man begynner å få sympati med "de man kjenner". Jeg ser ikke på meg selv som et unntak og heller ikke MKR. Situasjonen er så kompleks og så utstrakt i tid at de kunnskapsmengdene som skal til for å gi et sannferdig bilde nærmest er et uoverkommelig prosjekt.

Men selv med en stor mengde kunnskap er det viktig å eksplisitt reflektere over hvordan den kunnskapen vi faktisk tror oss ha kan brukes på en etisk forsvarlig måte. Jeg bor i Israel, og selv om jeg gjør en del anstrengelser for å leve meg inn i en palestinsk livssituasjon, kan jeg ikke komme fra at inntrykkene jeg får til daglig gjør at har lettere for å leve meg inn i et israelsk synspunkt (selv om jeg kan være kritisk til mange deler av det israelske samfunnet). Når jeg leser SDMØ er det ikke vanskelig å se at forfatterne har brukt mest tid på å være sammen med den palestinske siden, og at mange av de israelske synspunktene helt mangler i SDMØ.¹² Hva er da sannferdig?

Når man skal rapportere hva som skjer, særlig i land langt borte og med annen kultur enn det man selv har, mener jeg at det journalistiske prinsipp om ikke bare å rapportere selve hendelsen, men også konteksten må prioriteres. En enkelthendelse kan tolkes diametralt motsatt avhengig av konteksten.

Om israelske myndighetene river et palestinsk hus, så kan man rapportere det som et rasistisk brudd på menneskerettighetene. Men om huset var reist på stjålet mark eller på en tomt satt av til bydelens helsestasjon, kan man tolke det som at husrivingen er en beskyttelse av eiendomsretten eller en handling til bydelens beste. For å kunne være i nærheten av å gi et sannferdig bilde av hva som egentlig skjedde den dagen bulldozeren rev huset, må man ha mye kunnskap om historie, lover, prosedyrer, kulturell mentalitet og dessuten ha fulgt med på de spesifikke prosessene lenge før noen tok et bilde av bulldozeren og huset og la det ut på internett. Det hjelper vanligvis også å kjenne til narrative på begge sider av saken, slik at man noen ganger må si: Den ene sida sier slik, mens den andre sida sier slik, og vi kan ikke konkludere før vi har mer kvalitetssikret informasjon. Noen ganger må vi vente helt til Guds dom før vi kan si hva som egentlig var "et sannferdig bilde" av konflikten.

Jeg savner i SDMØ en refleksjon om prosedyren for hvordan MKR kvalitetssikrer at det bildet de gir av situasjonen i Midtøsten skal bli så sannferdig som mulig.

7. Risiko for etisk tunnelsyn

Mennesker er etiske vesen. Vi er skapt til det. Etisk refleksjon handler om å sette grenser og definere hva som er godt og hva som er feil. Samtidig sa Jesus: "*Døm ikke, for at dere ikke skal bli dømt!*" (Matt 7,1). Når blir man dømmende i sin etiske refleksjon?

MKR prøver i SDMØ å komme med positive bidrag til fortsatt kristent nærvær i Midtøsten og til fredsprosessen. Som konsekvens av det påtales det en rekke ting som er

---

¹² Jeg er klar over at rapporten fra delegasjonsreisen i mars 2012 (Rapport 17/2012) viser til flere treff med ulike representanter for det israelske samfunnet, og undrer meg over at mange helt vanlige israelske perspektiv *likevel* mangler i SDMØ.

kritikkverdige. Utfordringen når man skal uttale seg eller "fordømme" hva noen andre gjør, er at man kan fokusere så sterkt på akkurat det man ser og som er positivt kritikkverdig at man glemmer å bruke den samme etiske standarden på andre forhold i verden. Hvordan velger man ut hva man skal fordømme? Hele verden er full av kritikkverdige forhold. Hvilken refleksjon hadde MKR før man valgte å fordømme akkurat det man valgte å fordømme? SDMØ gir flere steder uttrykk for at MKR vil bruke samme etiske standard i Midtøsten som ellers. Også her er det lang vei fra et godt forsett til praksis.

Den mest grunnleggende menneskeretten er livet. La oss bruke noen eksempler derfra. Hva er Israels største etiske problem? Hvor går det flest menneskeliv tapt pga staten Israel? Det har gått tapt forholdsvis mange palestinske og israelske liv i krigene som har vært der siden 1948 og enda noen i forskjellige militære tokt utenom de større krigene. Noen liv har gått tapt med hensikt i strid eller terror, mens andre ganger har liv gått tapt ved uhell. I løpet av den israelsk-arabiske konflikten er det anslått¹³ at i underkant 120 000 liv har gått tapt¹⁴ i løpet av de siste hundre årene. Siden ethvert menneske er skapt i Guds bilde og dermed uendelig verdifullt, så er dette selvsagt 120 000 liv for mye. Slik sett er det helt riktig å ta standpunkt om skyld for disse livene og å arbeide for at det ikke skal gå tapt enda flere liv.

Men dersom vi ser på aborttallene i Israel, og holder fast ved at også ethvert foster er et uendelig verdifullt liv, med retten til liv, så blir det gjort ca 20 000 legale aborter¹⁵ per år i Israel. Mange kilder er samstemte i at det foregår omtrent like mange¹⁶ provoserte aborter som karakteriseres som uoffisielle¹⁷, dvs ca 40 000 liv tapt per år. Etter tre år med aborter i Israel er det samlede antallet tapte liv tapt like stort som i den israelsk-arabiske konflikten de siste hundre årene.¹⁸ MKR sier i avsnitt 1.1. at de vil holde fram det kristne menneskesynet, der alle mennesker er like verdifulle og der vi har et særlig ansvar for de aller svakeste, og likevel bruker MKR mer energi på en konflikt som tar færre liv enn abortene utført i Israel.

Et annet eksempel: Hvor mye oppmerksomhet fikk den ukeslange krigen mellom Israel og Hamas i november -12, sammenlignet med borgerkrigen i Syria? En syrisk kommentator sammenlignet dødstallene dag for dag mellom Israel-Hamas-konflikten og Syria, og kom til at for hver dag krigen pågikk i Gaza ble det drept 14 ganger så mange

---

<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/History/casualtiestotal.html>¹³

¹⁴ Israelere, palestinere og arabere i krigførende naboland. Skylden for disse menneskelivene må så etter etisk prøving fordeles på de ulike partene.

<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Health/abort1.html>¹⁵

<http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/141715#.UNGP23d54-N>¹⁶

<http://archives.jrn.columbia.edu/2010-2011/coveringreligion.org/2011/05/abortion-issue-heats-up-in-the-holy-land/index.html>

¹⁷ Selv om det er en strafferamme på fem år for leger som utfører illegal aborter, finnes det ikke http://www.loc.gov/law/help/israel_2012-eksempel_på_leger_som_har_bliitt_straffeførløgt_for_dette.007460_IL_FINAL.pdf

¹⁸ Abort som et etisk problem finnes i mange land. I Norge aborteres årlig ca 15000 foster, dvs det trengs åtte år for å komme opp i samme antall liv som er tapt under 100 år av den arabisk-israelske konflikten. Tilsvarende tall for andre land: Sverige: Mellom 35000 og 40000 årlig, dvs drøye tre år. USA: Ca 1,2 millioner årlig, dvs en drøy måned. Kina: 6-7 millioner aborter årlig, dvs en drøy uke for å komme opp i 120 000.

mennesker i Syria¹⁹, i tillegg til alle de tusentalls livene som allerede var tapt i Syria fra før og som fortsetter å gå tapt.²⁰

Hvordan skal man prinsipielt begrunne hvilke saker man skal "fordømme"? Sett i en absolutt målestokk kan det lett argumenteres for at man kan fordømme "alt som er galt", men hvordan unngår man å sile mygg, men sluke kameler? Hvordan mener MKR at de har innarbeidet rutiner og kriterier for ikke å havne i etisk tunnelsyn?

En annen fare ved å drive etikk er at man blir så opptatt av rettferdighet, særlig av rettferdighet mot seg selv eller den man har sterkest sympatier for, at man glemmer perspektivet nåde.²¹ Ved å forlange "rettferdighet og bare rettferdighet"²², risikerer man, selv om rettferdighet absolutt er ønskelig både nå og på domens dag, å havne i et visst spenningsforhold til Jesus sine ord om flisen og bjelken (Matt 7,3-5). Hvordan kan man definere kriterier for å be om rettferdighet på en slik måte at man tar høyde for selvinnsikt om at det blir begått feil på alle sider og av alle mennesker? Jeg for min egen personlige del blir mer urolig av den som ber om bare rettferdighet, enn den som ber om både rettferdighet og nåde for sitt eget folk. Jeg registrerer at "nåde" ikke er et tema i SDMØ, og mener at uten både nåde og rettferdighet i de rette proporsjonene vil aldri en konflikt som den i Midtøsten kunne gro.

8. Menneskerettigheter og sikkerhet

I en ideell verden er det ikke noe problem å føre fram menneskerettigheter som noe ufravikelig. I virkelighetens verden vil vi måtte gjøre kompromis. Et eksempel: Politiet, både i Norge og i Israel, har ikke lov å rannsake hvem som helst på gata uten at det foreligger en begrunnet mistanke om forbrytelse. Men vi har alle vant oss med at på flyplasser kan fremmede mennesker be oss om å ta av klesplagg og kjenne på kroppen vår, selv uten misstanke om forbrytelse. Kravet om sikkerhet på flyreiser har gjort innhogg i prinsippet om retten til kontroll over egen intimsfære.

Calev Myers, som er advokat og messiansk jøde, skriver i artikkelen "Civil Rights in a Fledging Democracy"²³ om nettopp denne spenningen mellom sikkerhet og menneskerettigheter, med eksempel fra egen advokatpraksis i saker der israelsk sikkerhetslovgivning kommer i konflikt med menneskerettigheter, og der han også refererer til at han har tatt slike diskrimineringsaker til det israelske rettsvesenet og vunnet mange av disse sakene.

For å kunne samtale om konflikten i og rundt Israel, og enda mer for å kunne bidra med noe konstruktivt, mener jeg at en av forutsetningene er å opparbeide seg stor kunnskap og refleksjon om skjæringspunktet mellom sikkerhet og menneskerettigheter. Den som vil gi seg inn på dette feltet uten de nødvendige nyansene risikerer å låse fast konflikten enda

---

<http://www.memri.org/report/en/0/0/0/0/0/6833.htm>¹⁹

²⁰ Det er rimelig å sammenligne disse krigene også med de allierte sine bombingene av Berlin i 1945, med NATO sine kriger i Kosovo, Libya, Afghanistan, og dessuten med tapstallene til da den USA-ledede alliansen gikk inn i Irak. Ethvert menneskeliv, og særlig ikke-stridende liv, har rett på beskyttelse, enten det er USA, Norge, Danmark, Israel, Hamas, Assad eller Storbritannia som trykker på avfyrringsknappen.

²¹ I noen miljøer er risikoen vel så stor at man fokuserer så mye på nåden at man glemmer rettferdighet.

²² Justice and only Justice
<http://ijj.org.il/blog/?p=17>²³

mer, noe jeg ikke ser behov for å prioritere. MKR har et stykke vei å gå for å gjøre denne tematikken eksplisitt i SDMØ.

9. Oppsummering

Denne artikkelen har evaluert noen prinsipielle teologiske og etiske spørsmålsstillinger som er viktige forutsetninger for å kunne nærme seg Midtøsten i all sin mangslungenhet. Et godt teoriarbeid på det teologiske og etiske området vil redusere faren for at engasjementet man har helt plutselig virker mot den hensikten man deklarerer at man har, særlig i så komplekse områder av verden som Midtøsten.

MKR har gjort noen forsøk på å tematisere noen av de nødvendige spørsmålsstillingene, og det er en god start. Men MKR har fortsatt en stor utfordring i å både tematisere flere spørsmålsstillinger de helt har utelatt og dessuten å arbeide en god del mer med de spørsmålsstillingene som bare er overfladisk tematisert i SDMØ.

I neste artikkel vil jeg vurdere hvilke metoder SDMØ bruker og ikke bruker for å analysere historie og aktuelle forhold innenfor de tema dokumentet tar opp.